

О.Р. Кануннікова, ст. викл. (ХІФ, Харків)

В.Г. Пильнєв, студ. (ХІФ, Харків)

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Сьогодні наша держава випробовується на міцність, а її провідні політичні сили, уряд і громадяни мають виявити волю до незалежності, спроможність долати внутрішні розколи та суперечності, бажання й уміння активно і творчо інтегруватися у світ, що динамічно розвивається. Розбудова державності, проведення реформ, побудова громадянського суспільства стають неможливими без розвитку української духовності. В Україні всі питання, пов'язані з мультинаціональною природою українського суспільства, дуже важливі й нагальні саме зараз. В інтересах консолідації суспільства важливим є формування певного рівня «однодумства» щодо життєвих цілей суспільства, розвиненої духовності, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури, виховання рис громадянина Української держави. Світова наукова думка щодо виховання стверджує, що справжнє виховання глибоко національне за суттю, змістом і характером. Етнічне самоусвідомлення є першоосновою, корінням патріотизму, а для країни й нації стратегічною перспективою. Актуальність національно-патріотичного виховання громадян, особливо дітей та молоді, зумовлюється процесом консолідації та розвитку українського суспільства, сучасними викликами, що стоять перед Україною і вимагають дальшого вдосконалення системи національно-патріотичного виховання, оптимізації державної політики у зазначеній сфері. Відомий український психолог М. Боришевський вважає, що необхідною умовою формування в особистості громадянських рис, детермінантою становлення її духовності є адекватний розвиток національної самосвідомості і визначає національну самосвідомість як усвідомлення особистістю себе часткою певної національної (етнічної) спільноти та оцінювання себе як носія національних (етнічних) цінностей... Для реалізації мети національного виховання держава створила необхідну нормативно-правову базу, на основі принципів проголошених Загальною декларацією прав людини, Декларацією прав дитини, Конвенцією про права дитини. Це і Конституція України та ціла низка законів України: «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону дитинства», «Про попередження насильства в сім'ї», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про свободу совісті та релігійні організації», тощо. Розроблені Національна стратегія

розвитку освіти в Україні на період до 2021 року та стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки. І. Огієнко зазначав, щоб зберегти свою національну сутність, маємо берегти своє рідне: берегти, щоб не винародитися, щоб не забути народу, з якого ми вийшли і постали, берегти свою віру, історію, звичаї та обряди, свою мову, і тим зберегти національну істоту свою. І. Огієнко стверджує, що «поки житиме мова – житиме й народ, яко національність. Не стане мови – не стане й національності: вона геть розпорушиться поміж дужчим народом». Головною домінантою національно-патріотичного виховання молоді є формування у особистості ціннісного ставлення до навколишньої дійсності та самої себе, активної за формою та моральної, за змістом, життєвої позиції. Виховання молоді людини – патріота України, готового самовіддано розбудовувати її як суверенну, демократичну, правову і соціальну державу, виявляти національну гідність, знати і цивілізовано відстоювати свої громадянські права та виконувати обов'язки, сприяти громадянському миру і злагоді в суспільстві, бути конкурентоспроможним, успішно самореалізуватися в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал, носій української національної культури передбачає консолідацію зусиль суспільних інституцій у справі виховання підростаючого покоління. Для цього створити систему державної підтримки національної культури, включаючи масове відкриття шкіл музики, співу, танцю, літератури, малювання, народної творчості і тому подібне. У освітніх програмах повинна істотно зрости роль гуманітарних знань, які закладають підстави моральності, любові, мудрості, орієнтують на співпрацю і діалог, а не жорстку конкурентну боротьбу, яка робить людину засобом здобуття прибутку і збагачення вибраних. Отже, для формування національної свідомості, на нашу думку, важливим є не лише розуміння того, хто і які ми є, що нас об'єднує, але й знання про те звідки ми, які наші корені, які здобутки нашого народу у сфері матеріальної та духовної культури та їх значення для розвитку світової цивілізації. У розбудові незалежної, суверенної і демократичної держави важливо не розгубити, а зберегти дух усіх поколінь, які працювали на ідею державності протягом кількох століть. Разом з тим, що ще важливіше, нині ідея творення нової долі України, має об'єднувати все суспільство. Ця ідея повинна стати домінуючою для всіх громадян, які пов'язали своє життя з українською землею, а Українська держава, в свою чергу, повинна консолідувати в собі – зусилля та енергію кожного.